

Ը.00.08 – ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ՄՈԴԵԼԱՎՈՐՈՒՄ

ԱՍՊԻՐԱՆՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ (75 ՀԱՐՑ)

1. Տնտեսագիտության ուսումնասիրության առարկան և դրա էվոլյուցիան: Տնտեսագիտությունը որպես ընտրության, արդյունավետության և խնայողության գիտություն:
2. Պահանջարկի և առաջարկի գնային առաձգականությունները, դրանց գործոնները: Պահանջարկի խաչաձև և եկամտային առաձգականությունները:
3. Արտադրության ծախքերը. արտաքին /հաշվապահական/ և ներքին /այլընտրանքային/ ծախքեր: Տնտեսական շահույթը և դրա աղբյուրները:
4. Կատարյալ և ոչ կատարյալ մրցակցություն. շուկայական չորս հիմնական մոդելները և արդյունավետության համեմատական վերլուծությունն այդ մոդելներում:
5. Ռեսուրսների պահանջարկի բնույթը, գործոնները և առաձգականությունը: Ռեսուրսների օպտիմալ հարաբերակցությունը /նվազագույն ծախքի և շահույթի մաքսիմալացման կանոնները/:
6. Աշխատանքը և աշխատավարձը, հավասարակշռությունը աշխատանքի շուկայում, առանձնահատկությունները:
7. Կապիտալի բնորոշումը. ֆիզիկական և ֆինանսական կապիտալ: Տոկոսադրույքը և դրա մեծությունը որոշող գործոնները:
8. Տնտեսական ռենտան, հողային ռենտան որպես ավելցուկ: Հողի գինը:
9. ՀՆԱ-ի հաշվարկման եղանակները, իրական և անվանական ՀՆԱ: ՀՆԱ-ն և բնակչության բարեկեցությունը:
10. Արտադրության հավասարակշիռ ծավալը «ամբողջական ծախսումներ» մոդելում /ծախսեր-եկամուտ, արտահոսք-ներհոսք եղանակներ/: Հավասարակշիռ ՀՆԱ-ն լրիվ զբաղվածության պայմաններում, անկման և գնաճի խզումները:
11. Հավասարակշռության հաստատման և պահպանման լուսաբանումը «AD-AS» մոդելում:
12. Գործազրկության և գնաճի կապը՝ Ֆիլիպսի կորը, կարճատև /ստագֆլյացիա/ և երկարատև /մոնետարիզմ, ռացիոնալ և ադապտիվ սպասումների տեսություններ/ ժամանակահատվածներում:
13. Դասական հայեցակարգի հիմնարար սկզբունքները և դրանց քննադատական մեկնաբանությունները պատմական, ինստիտուցիոնալ և քեյնսյան ուղղությունների կողմից:

14. Մմիթի, Մարքսի և Քեյնսի տնտեսագիտական մոդելները և դրանց համեմատական վերլուծությունը:
15. Արժողության /զին, արժեք, փոխանակային արժեք/ և շահույթի /զուտ արդյունք, հավելյալ արդյունք, հավելյալ արժեք և այլն/ տեսությունների էվոլյուցիան:
16. Արդյունաբերական սեփականության (ԱՍ) և մտավոր սեփականության (ՄՍ) օբյեկտները:
17. Գյուտին արտոնագիր տալու պայմանները, ապրանքային և սպասարկման նշաններ, արդյունաբերական նմուշներ:
18. Մարքեթինգային ռազմավարության մշակման գործընթացը:
19. Մարքեթինգային հետազոտությունների մեթոդները և կիրառման ուղղությունները:
20. Ինքնարժեքի ձևավորման մեթոդները և դրանց համեմատական վերլուծությունը:
21. Կազմակերպության դրամական հոսքերի գնահատումը:
22. Ֆինանսական վերլուծության մեթոդները:
23. Կազմակերպության ֆինանսների կառավարման համակարգը և խնդիրները:
24. Պաշարների օպտիմալ չափի և դրա հետ փոխկապակցված ցուցանիշների որոշումը:
25. Պաշարների կառավարման համակարգերի բնութագրերը և դրանց համեմատական վերլուծությունը:
26. Ռիսկերի գնահատումը և կառավարումը:
27. Սեզմենտավորման և դիրքավորման խնդիրները սպառողական շուկաներում: Կազմակերպության արտաքին միջավայրի վերլուծությունը: Կազմակերպության արտաքին անուղղակի ազդեցության ոլորտները /PETSEL վերլուծություն/ և ուղղակի ազդեցության ոլորտները /Մ. Պորտերի մրցակցային ուժերի վերլուծություն/:
28. Ռազմավարական կառավարման գործընթացը կազմակերպությունում: Կազմակերպության ռազմավարության վերլուծության և ընտրության գործընթացը: Ռազմավարության վերլուծության գործիքները /SWOT, BCG, SPACE/:
29. Շուկայի բացերը և կարգավորման ուղղությունները /մրցակցության սահմանափակումներ, տեղեկատվության անհամաչափություն, հանրային բարիքների արտադրություն, արտաքին էֆեկտները և դրանց տեսակները/:
30. Աղքատությունը և դրա նվազեցման ուղղությունները ՀՀ-ում /աղքատության հասկացությունը, սահմանումները, գնահատումը, գնահատման մեթոդաբանությունը, հիմնական ցուցանիշները/:
31. ՀՀ ֆինանսական համակարգը, կառուցվածքը և հիմնական գործառույթները:
32. Ֆինանսական շուկաները և ֆինանսական միջնորդները, հիմնական գործառույթները:

33. Ֆինանսական վերլուծության հիմնական մեթոդները:
34. Հարկերի էությունը, դասակարգումը և հարկման մեթոդները:
35. Հարկաբյուջետային քաղաքականություն, կազմման և վերահսկողության հիմնական մեխանիզմներ:
36. Առևտրային բանկի դերը շուկայական տնտեսության մեջ և հիմնական գործառույթները:
37. Դրամավարկային քաղաքականություն, ծրագիրը, նպատակը և խնդիրները:
38. Արժեթղթերի էությունը, դասակարգումը, տեսակները և կիրառման ժամանակակից ուղղությունները:
39. Ապահովագրության էությունը և դերը տնտեսության մեջ:
40. Կապիտալ բյուջետավորման մեթոդները:
41. Հաշվապահական հաշվառման տարրերը, դրանց սահմանումը և դասակարգումը:
42. Ֆինանսական հաշվետվության ձևերն ու դրանց փոխադարձ կապը:
43. Կապիտալի կառուցվածք և արժեք, գնահատման հիմնական մեթոդները:
44. Պորտֆելային ռիսկ և եկամուտ, գնահատման մեթոդները:
45. Կազմակերպության ֆինանսական պլանավորումը:
46. Ռեսուրսների համամասնության Հեկշեր-Օհլինի թեորեմը և համաշխարհային շուկայում գործոնների գների հավասարեցումը:
47. Եկամուտների բաշխման վրա արտաքին առևտրի ազդեցության Ստոլպեր-Սամուելսոնի թեորեմը:
48. Արտաքին առևտրի վրա տնտեսական աճի ազդեցության Ռիբչինսկու թեորեմը:
49. Ռեսուրսների համամասնության թեորեմի ստուգումը. Լեոնտևի պարադոքսը և դրա մեկնաբանությունները:
50. Մրցակցային առավելությունների Պորտերի տեսությունը:
51. Արտաքին առևտրի հավասարակշռությունը, մեկնաբանությունը Էջվորդի արկղի միջոցով:
52. Ազատ առևտուր, հովանավորչություն, դեմպինգ:
53. Առևտրային հաշվեկշիռը և դրա կառուցվածքը:
54. Վճարային հաշվեկշռի կառուցվածքը և կարգավորման եղանակները:
55. Արտաքին առևտրի տարիֆային կարգավորման եղանակները:
56. Արտաքին առևտրի ոչ տարիֆային կարգավորման եղանակները:
57. Աշխատուժի միջազգային միգրացիան և դրա արդյունավետությունը:
58. Միջազգային արժույթային համակարգի զարգացման հիմնական փուլերը:
59. Արժույթային փոխարժեքը և դրա տեսակները:
60. Գլոբալ տնտեսական հիմնախնդիրների դրսևորումները:
61. Գծային ծրագրման խնդիր: Կիրառման օրինակներ. արտադրության օպտիմալ պլանավորման խնդիրը, տրանսպորտային խնդիրը:

62. Դինամիկ մոդելներ. գնագոյացման սարդոստայնանման մոդելը, գիշատիչ-զոհ մոդելը:
63. Օպտիմալ կառավարման խնդիրը. օպտիմալ կառավարման մոդելը, շրջակա միջավայրի աղտոտումը վերահսկելու խնդիրը:
64. Ընդհանրացված պահանջարկի ֆունկցիա: Սպառողական պահանջարկի կորեր (Էնգելի, գին-պահանջարկ, խաչաձև գին-պահանջարկ):
65. Ծախսերի մինիմալացման խնդիրը: Օպտիմալ փոխհատուցում և փոխհատուցված պահանջարկի կոր: Փոխհատուցված պահանջարկի առաձգականություն:
66. Սլուցկու հավասարումը: Շեպարդի լեմմը: Եկամտի և փոխարինման էֆեկտների մեկնաբանությունը Հիքսի սխեմայում տարբեր բնույթի բարիքների դեպքում:
67. Երկարաժամկետ ծախսերի ֆունկցիաները մասշտաբի տարբեր հատույցների դեպքում:
68. IS կորը. հանրահաշվական և գրաֆիկական արտածումները: Պետական ծախսերի և հարկերի մուլտիպլիկատորներ:
69. Մակրոտնտեսական քաղաքականության վերլուծությունը IS-LM մոդելում:
70. Կապիտալազինվածության կայուն մակարդակը և Ոսկյա կանոնով մակարդակը Մոլրուի տնտեսական աճի մոդելում բնակչության աճի և տեխնոլոգիական առաջընթացի պայմաններում: Տնտեսական աճի գործոնները:
71. Քեյնսի և Ի. Ֆիշերի սպառման տեսությունները: Սպառման և տոկոսադրույքի կապը զուտ վարկատուի և զուտ վարկառուի դեպքերում:
72. Գծային միագործոն ռեգրեսիա: Ռեգրեսիայի գործակիցների և մոդելի վիճակագրական նշանակալիության մասին վարկածների ստուգումը՝ t վիճականի, F վիճականի:
73. Պարամետրերի նկատմամբ ոչ գծային, բայց գծայնացվող կախվածություններ և դրանց մոդելավորումը՝ երկկողմանի լոգարիթմական, գծա-լոգարիթմական և լոգ-գծային ռեգրեսիա, գործակիցների մեկնաբանությունը:
74. Նորմալ դասական բազմագործոն գծային ռեգրեսիայի մոդելը: Գաուս-Մարկովի թեորեմը և մոդելի պարամետրերի գնահատումը փոքրագույն քառակուսիների եղանակով բազմագործոն գծային ռեգրեսիայի դեպքում:
75. Ստացիոնար Ժամանակային շարքեր: «Սպիտակ աղմուկ» գործընթաց, AR(1) գործընթացի ստացիոնարությունը: ARIMA(p,d,q) գործընթաց:

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ (25 ՀԱՐՑ)

1. Մատրիցային խաղեր: Երկմատրիցային խաղեր:
2. Հաշվեկշռային մոդելներ. Լեոնտսի միջճյուղային հաշվեկշռային մոդելը, Միջազգային առևտրի մոդելը:
3. Երկակիության տեսության հիմնական թեորեմները և դրանց տնտեսագիտական մեկնաբանությունը:
4. Պաշարների կառավարման հիմնական մոդելը, արտադրական մատակարարումների մոդելը, պաշարների կառավարման դինամիկ մոդելը:
5. Բացահայտ նախընտրությունների կիրառությունը եկամտային հարկի և ակցիզային հարկի միջև նախընտրությունը որոշելիս, գնի զեղչի և նպաստի միջև նախընտրությունը որոշելիս:
6. Առևտուր սպառողների միջև: Մեկնաբանություններ Էջվորդի սխեմայով: Պարետոյի արդյունավետության անհրաժեշտ պայմանները:
7. Երկարաժամկետ և կարճաժամկետ ծախսերի կապը: Երկարաժամկետ և կարճաժամկետ ծախսերի փոխդասավորվածությունը տարբեր հատույցների պայմաններում:
8. Երկարաժամկետ հավասարակշռության գոյությունը տարբեր հատույցների պայմաններում:
9. Շահույթի մաքսիմալացումը մենաշնորհի պայմաններում: Մենաշնորհային ֆիրմայի ժամանակավոր փակման և գործունեության դադարեցման պայմանները: Մենաշնորհի ոչ արդյունավետությունը:
10. Երկշնորհ: Շտեկելբերգի հավասարակշռություն: Կուռնոյի հավասարակշռություն:
11. Երկկողմանի մոնոպոլիա, համագործակցության պայմանները:
12. Աշխատանքի առաջարկի և պահանջարկի նեոդասական և քեյնսյան ֆունկցիաները: Հավասարակշռությունը աշխատանքի շուկայում:
13. IS-LM մոդելը և ամբողջական պահանջարկի կորը: Ամբողջական պահանջարկի հավասարումը:
14. Հարրոդ-Դոմարի տնտեսական աճի մոդելը:
15. Ընդհանուր տնտեսական հավասարակշռությունը դասական հայեցակարգում: Ընդհանուր տնտեսական հավասարակշռությունը քեյնսյան հայեցակարգում: Ընդհանուր տնտեսական հավասարակշռությունը իրացվելիության և ներդրումային ծուղակների առկայության դեպքում:
16. Մամուլետոն-Հիքսի «Բազմարկիչ-արագացուցիչ» մոդելը:
17. Տնտեսության ցիկլային տատանումների Գուդվինի մոդելը:
18. Գծային բազմագործոն ռեգրեսիա. պարամետրերի գնահատումը փոքրագույն քառակուսիների եղանակով: Մոդելի թույլատրելիության պարզումը վիճակագրական թեստերի կիրառմամբ:

19. Գաուս-Մարկովի պայմանների խախտումը. ավտոկորոնացիա, Դարբին Ուոթսոնի թեստը:
20. Բազմադիսպերսիայնություն (կշռված փոքրագույն քառակուսիների եղանակը):
Բազմակողմնեարություն:
21. Մարկովի մոդելը, Յուլի մոդելը: Յուլ-Ուոլերի հավասարումների համակարգը:
22. Ստացիոնարության ստուգման թեստեր. Բոքս-Պիրսի Q վիճակագրությունը:
Դիկի-Ֆուլերի միավոր արմատ թեստը:
23. Գծային ռեգրեսիայի հավասարման սպեցիֆիկացիայի/հատկորոշման սխալներ՝
կարևոր բացատրող փոփոխականները ներառված չեն մոդելի մեջ, ավելորդ
բացատրող փոփոխականները ներառված են մոդելում, հետևանքները:
24. DL(k) և ADL(p,k) մոդելներ: DL(k) մոդելների գնահատման երկու մոտեցումը՝
հաջորդական գնահատման մեթոդը և Կոյկի մոտարկումը:
25. Վեկտորական ավտոռեգրեսիայի (VAR) մոդելը, իմպուլսի ֆունկցիա:

**ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ**

Հիմնական

1. Макконнелл К. Р., Брю С. Л., Флинн Ш. М., Экономикс, Принципы, проблемы и политика. Учебник, 18-ое издание, перевод с английского, Москва, 2011, 1009 с.
2. Курс экономической теории: Учебное пособие для студентов вузов, под редакцией А. В. Сидоровича, 3-е издание, Москва, 2007, 1035 с.
3. Котлер Ф., Маркетинг-менеджмент, Экспресс – курс, 2 издание, Москва, 2006, 814 с.
4. Брейли Р., Майерс С., Принципы корпоративных финансов, Москва, 2012, 967 с.
5. Մնացականյան Հ. Գ., Հակոբյան Ա. Զ., Ֆինանսներ և ֆինանսական համակարգ, Երևան, 2005, 88 էջ:
6. Թորոսյան Թ. Շ., Միջազգային տնտեսագիտություն. առևտուր և ֆինանսներ, երկրորդ հրատարակություն, Երևան, 2005, 382 էջ
7. Carbaugh R., International Economics, 15 th edition, Boston, USA, 2014, 554 p.
8. Магнус Л. Р., Катышев П. К., Эконометрика, Москва, 2001, 400 с.
9. Тарасевич Л. С., Гребенников П. И., Леусский А. И., Москва, 2003, 686 с.
10. Вариан Х., Микроэкономика, Промежуточный уровень. Современный подход, Москва, 1997, 767 с.
11. N.Gregory Mankiw, Robert G. Murphy, Macroeconomics, 10-th Edition. New York, 2019, 679 p.
12. Ա. Խառատյան, Վ. Եղոյան, Մակրոտնտեսագիտություն, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան 2022, 248 էջ:
13. Gujarati D. D. Porter. Basic Econometrics., 5-th ed. Boston. 2009, 336 p.
14. Hal R. Varian. Intermediate Microeconomics A Modern Approach Eighth Edition New York, 2010. 806 p.
15. Տնտեսական իրավիճակների մոդելավորում, Խմբագիրներ Հ. Լ. Սարգսյան, Ա. Հ. Առաքելյան, Երևան, 2009, 174 էջ:

Օժանդակ

1. Աղաջանյան Հ. Ի., Տնտեսագիտության տեսություն, ուսումնական ձեռնարկ, մաս 1, Երևան, 2009, 472 էջ:
2. Աղաջանյան Հ. Ի., Տնտեսագիտության տեսություն, ուսումնական ձեռնարկ, մաս 2, Երևան, 2015, 484 էջ:
3. Пиндайк Р. С., Рабинфельд Д. Л., Микроэкономика, 5-ое изд., Санкт Петербург, 2002, 608 с.
4. Менькю Н. Г., Принципы микроэкономики, 2-ое изд., Санкт Петербург, 2003, 560с.
5. Ղանթարջյան Ս. Լ., Արտադրական մենեջմենթի մեթոդները և մոդելները, Ուս. ձեռնարկ, Երևան, 2009, 133 էջ:
6. Рыхтикова Н. А., Анализ и управление рисками организации: Учебное пособие, Москва, 2012, 239 с.
7. Lasher W., Practical Financial Management, South-Wester, 2011, 767 p.

8. Զուրարյան Կ. Ա., Միրզախանյան Բ. Զ. Հաշվապահական հաշվառում, ուս. ձեռնարկ, Երևան, 2012, 173 էջ:
9. Բանկային գործ, գլխ. խմբագիր Բ. Ա. Ասատրյան, Երևան, 2013, 687 էջ:
10. О. В. Молчанова, Таможенное дело, М 2005
11. Թորոսյան Թ. Շ., Միջազգային տնտեսագիտություն, երրորդ հրատարակություն, Երևան, 2009, 207 էջ:
12. Фаминский И. П., Международные экономические отношения. 2-е издание, Москва, 2004, 847 с.
13. Husted S., Melvin M., International Economics, 9 th edition, USA, 2012, 424 p.
14. Бурда М., Виплош Ч., Макроэкономика, Санкт-Петербург, 1997, 829 с.
15. Мэнкью Н. Г., Макроэкономика. пер. с англ., Москва, 1994, 736 с.
16. Գ.Մենքյու, Մակրոէկոնոմիկա, Երևան, 1998, 444 էջ:
17. Сакс Дж., Ларрен Ф., Макроэкономика. Глобальный подход, Москва, 1996, 848 с.
18. Доугерти К., Эконометрика, Санкт Петербург, 2009, 465 с.

ԱՐԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄԱՍ

Հիմնական

1. Ռ. Ա. Ավետիսյան, Գ. Պ. Տոնոյան, Ս. Հ. Սարգսյան, Ա. Հ. Պետրոսյան, Գործույթների հետազոտման մաթեմատիկական մեթոդներ, Երևան, 2017, 136 էջ:
2. Տնտեսական իրավիճակների մոդելավորում: Ուսումնա-մեթոդական ձեռնարկ: Սարգսյան Հ. և ուրիշներ, Երևան, 2017, 285 էջ:
3. Хэл Р. Вэриан. Микроэкономика. Промежуточный уровень. 2011, 720 с.
4. N.Gregory Mankiw, Robert G. Murphy, Macroeconomics, 10-th Edition. New York, 2019, 679 p.
5. Тарасевич Л. С., Гребенников П. И., Леусский. Макроэкономика. Санкт-Петербург, 2006. 654 с.
6. Gujarati D. D. Porter. Basic Econometrics., 5-th ed. Boston. 2009, 336 p.

Օժանդակ

1. W. Nicholson, C. Snyder. Microeconomic theory, basic principles and extensions, 11-th edition. 2010, 758 p.
2. Romer D. Advanced Macroeconomics. McGrow-Hill, 4-th edition. 2012, 716 p.
3. J. M. Wooldridge, Introduction to Econometrics. A Modern Approach, 2013, 881 p.
4. Գ.Մենքյու, Մակրոէկոնոմիկա, Երևան, 1998, 444 էջ:
5. R.Carter Hil, William E. Griffiths , Guay C. Lim. Principles of Econometrics, 4-th edition, 2011, 762 p.